

ובחרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן
האור החיים הק' זיע"א

בס"ד, גליון פ"ז, פר' בשלח תשפ"א

שלחן שבת עם האור החיים

שעבוד הבריאה לתורה ולעמליה

התנאי היה על זמן יציאת מצרים בפירוש, מדוע מיאן הים לקיים תנאו.

בקיעת הנהר ע"י ר פנחס בן יאיר

ב. ממה שמצינו שהיו תנאים שנבקע להם הנהר כשרצו לעבור בו, כפי שמסופר בגמרא (חולין ז, א) על רבי פנחס בן יאיר שהיה מהלך לצורך מצוה והגיע לנהר, וביקש לעבור בו, ואמר לנהר שאם לא ייחלק שתהיה יבשה באמצעיתו כדי שיוכל לעבור בו, יגזור עליו שלא יעברו בו מים לעולם, ומיד הוא נחלק ונעשה יבשה. ואם התנאי היה רק על זמן יציאת מצרים, באיזה כח התגבר רבי פנחס בן יאיר על מעשה בראשית, יותר מבני ישראל בשעת יציאת מצרים שלא יכלו לעבור בים בלא התנאי שהתנה ה' מתחילה עם הים.

תנאי עם כל הבריאה שתהא כפופה לישראל ולתורה

אלא מוכח, שהתנאי שהתנה ה' עם הים בשעת בריאתו לא הוזכר בו כלל זמן יציאת מצרים, וכמו כן לא היה התנאי בדווקא עם הים, אלא הוא תנאי שהתנה הקב"ה בשעת בריאת העולם עם כללות הבריאה, שהכל יהא כפוף לתורה ולעמליה, וכל הבריאה תהא משועבדת לעשות כרצון וגזירת בני ישראל שומרי התורה ומקיימי מצוותיה בשלימות. וענין זה מרומז בפסוק (ישעיהו מג, א) 'פֶּה אָמַר ה' בְּרָאָהּ יַעֲקֹב וַיִּצְרָף יִשְׂרָאֵל, שיעקב וישראל חשובים כבוראי ויוצרי העולם, לענין זה שהכניס הקב"ה את כל טבע הבריאה תחת שליטת יעקב וישראל עמלי התורה ומקיימי בטהרה.

תורה קדמה לכל הבריאה

וכן מתבאר מהדין ודברים שהיו בין משה לבין הים, שהים טעם למשה שאין עליו לשמוע בקולו ולהבקע מפניו, לפי שהים קדם לו שנברא בשלישי ומשה נברא רק בשישי, אולם כשבאים מכח התורה, הלא התורה קדמה לעולם, ועל כן בדין הוא שהים הנברא בשלישי וכן שאר הבריאה יהיו משועבדים לתורה שנבראה קודם להם.

מיאון הים להיבקע קודם מתן תורה

לפי זה מיושב מה שמיאן הים להיבקע לפני ישראל ביציאתם ממצרים, שהרי עדיין לא קיבלו ישראל את התורה, ועל כן טען הים שאין זה בכלל התנאי, שהתנאי היה רק שהבריאה תהיה כפופה לתורה וללומדיה, אבל עתה ישראל עדיין לא קיבלו את התורה ועל כן אינו צריך להיבקע לפניו. וזהו שנתחכם הקב"ה על ידי שהניח את ימינו על ימינו של משה, ובזה רמז לים שמושה הוא כבר עתה בגדר בן תורה, והרמז לזה הוא ביד ימין כפי שנאמר (דברים לג, ב) 'יְמִינֵנוּ אֲשֶׁר דָּת לְמוֹ'.

ר' פנחס בן יאיר בקע בכח התורה

וכמו כן מבואר כיצד ובאיזה כח יכל רבי פנחס בן יאיר לבקוע את הנהר, והוא משום שהיה לאחר קבלת התורה, וכיון שהיה דבוק בתורה ובמצוותיה, יכל לבא בכח התורה שקדמה לנהרות, ובא בכח התנאי שהתנה ה' עם כל הבריאה שתהא משועבדת לתורה ולעמליה.

וַיָּשָׁב הַיָּם לִפְנוֹת בְּקֶרֶב לְאֵיתָנוּ (יד, כז).

לאיתנו - לשון תנאי

חז"ל (שמו"ר כא, ו) דרשו את התיבה 'לאיתנו' האמורה בפסוק, מלשון תנאי, שכשברא הקב"ה את הים בזמן מעשה בראשית, התנה ה' עמו שיבא זמן ויבקעו המים וייהפכו ליבשה. ועתה הגיע זמן קיום התנאי שנעשה יבשה ונכנסו ישראל בתוכו.

מדוע לא נרמז בשעת הבקיעה

ותחילה יש להבין, מדוע נרמז ענין התנאי רק לאחר שחזר הים לקדמותו וכל המצרים טבעו בתוכו, והלא קיום התנאי היה בשעת בקיעת הים והפיכתו ליבשה, ועתה לאחר שחזר לקדמותו להיות ים לכאורה אין צורך בשום תנאי, אלא אדרבה הוא חזר להיות כבשעת ברייתו, ומדוע אם כן נרמז ענין התנאי רק לאחר שהים חזר לצורתו המקורית.

רק לאחר החזרה נודע שהוא קיום התנאי

ונראה, שבשעת בקיעת הים לא היה ניכר בבירור שהקריעה והפיכתו ליבשה היא מחמת התנאי שהתנה עמו ה' בשעת בריאתו, אלא ניתן היה לחשוב שנסתיים זמן קיום הים, ולכך הוא החל להיפך ליבשה, או שנגזר עליו עתה להיפך ליבשה, ורק לאחר שחזר הים לקדמותו אחר שישראל עברו, או אז היה ניכר בבירור שבקיעת הים לא היתה מחמת עונש לים או שנסתיימה זמן קיומו, אלא שהוא מחמת קיום התנאי שהים ייפך ליבשה לצורך ישראל ולאחר מכן ישוב לקדמותו.

תנאי מפורש למצרים או לכללות ישראל

אמנם יש עלינו להתבונן במהות צורתו של אותו התנאי, האם נאמר בו בפירוש שיבקע ויהפך ליבשה לצורך ישראל בשעה שיצאו ממצרים והמצרים ירדפו אחריהם, או שבתנאי לא נאמר בפירוש שהפיכתו ליבשה תהא בשעת יציאת מצרים אלא רק באופן כללי כשהיו ישראל צריכים לכך.

ונראה להביא שתי הוכחות שהתנאי לא נאמר בפירוש על זמן יציאת מצרים.

דין ודברים בין משה לים

א. מדברי המדרש (שם) שכשבא משה לבקוע את הים, סירב הים להיקרע מפניו, ואמר לו וכי מפניך אני צריך להיקרע, והלא אני גדול ממך, שאני נבראתי ביום השלישי, ואתה נבראת רק ביום השישי. והוצרך משה לחזור לפני ה' ולומר לו שאין הים מסכים להיקרע מפניו. ונתן הקב"ה את ימינו על ימינו של משה, שנאמר (ישעיהו סג, יב) 'מוֹלִיךְ לַיָּמִין מֹשֶׁה זְרוּעַ תַּפְאָרְתוֹ', וכשראה הים את ה' יתברך אז נבקע. ואילו

אור הישועות

ישועות, סיפורים ועובדות נפלאים
בזכות רבינו

האור החיים הק' התגלה אליו בחלום ואמר לו: אין לך מה לדאוג הכסף המיועד לחתונה מוכן ומזומן בבית פלוני אלמוני...

עומד לפני חתונת בתך ועליך להשיג סכומים גדולים מאוד לקראת השמחה השרויה במעונך, אך אין לך כלל סיבה לדאגה. הכסף המיועד לחתונה מוכן ומזומן בבית פלוני אלמוני. עליך רק לגשת אל ביתו ולקחת את שלך. כי הרי שלך לפניך---

וייקץ והנה חלום. בטוח היה ר' העשיל כי אין זה אלא חלום וורוד מהרהורי ליבו שחשב ביום. בתחילה סבר שלא לספר דבר לאיש בעולם. אך בקומו בבוקר נפלט הסיפור מפיו לאוזני זוגתו שהיתה צדקת גדושה תמימות ויראת שמים, ענוות צדק ויעלת חן.

נו, מה אתה חושב לעשות בנידון? - שאלה הרעייה המסורה. כלום! - כחכח ר' העשיל בגרונו. וכי מה עליי לעשות? - הרי אם אספר את דבר החלום לאותו יהודי, הוא יצחק ממני מלאו פיו ויאמר לי בדחילו ורחימו: 'חלמא טבא חזיתא! שלוש פעמים ותו לא!'

בכל זאת, אמרה זוגתו הצדקנית, עליך לעשות השתדלות מה בענין. אם נגלה אליך הצדיק בעל ה'אור החיים הקדוש' שאתה מקפיד ללמוד תורתו בכל ליל שבת, אין זה דבר של מה בכך. בוודאי יש דברים בגו. היא לא הרפתה, ובקשה שבכלתו היום למשמרתו בפרשבורג, שבבקשה ישנה כיוונו ויקיף את מסלול הליכתו לעבר רחוב הר"ן בשכונה שם התגורר אותו יהודי המחזיק בכספי החתונה לפי דברי החלום...

קשה היה לר' יהושע העשיל לסרב לדבריה שיצאו מלב טהור ומאמין בכל עוז בכח הצדיקים. הוא החליט אפוא לעשות השתדלות כדבריה ולסור לכיוון ביתו של הלה. שם יראה כבר מה לעשות והאם יש טעם להתדפק בביתו ולהרצות לו דברי חלומות שלא מעלים ולא מורידים. כאמור, חדי העין שמו לב לשינוי מסלולו באותו בוקר. אילו היו עוקבים אחריו, היו נחשפים להמשך סיפור הפלא שאירע באותו יום. בהגיעו סמוך לבית אותו יהודי, שם לב ר' יהושע העשיל שהלה עומד בפתח הבית כשגבו מופנה אל הרחוב ומתעסק בדבר מה ליד הפתח. בתחושת אי נעימות הוא המשיך בדרכו ולא אזר אומץ לגשת אליו, אלא שלאחר רגע הוא שומע לפתע את קולו של היהודי הקורא לו: 'ר' העשיל! ר' העשיל! בוא בבקשה, אני מחפש בדיוק אותך.'

הוא שב על עקבותיו וניגש אליו. 'יש לי בשבילך סכום כסף עבור החתונה של בתך' - כך היהודי כבדרך אגב, כמו לא הנחית עליו כהגעו רעם של הפתעה. אך האמת, ר' העשיל לא כל כך הופתע. ה'אור החיים' הקדוש גילה לו כבר את הסוד אמש בחלום הלילה, ויהי לנס. והיה הסבא מפטיר תמיד, אומרים הנכדים, כי היה לו בשפע לכל הוצאות החתונה. כולל מתנות לחתן...

הגה"ח רבי יהושע העשיל פרנקיל תאומים ז"ל, היה מאנשי היישוב הישן בירושלים של מעלה. יהודי חסידי, מחסידי ברסלב, עם טעם של פעם וחן נסוך על פניו האומרות עדן ואצילות דקדושה. מתגורר היה בשכונת שערי חסד, שכונה מלאה חכמים וסופרים, ומכהן במשרת מנהל רוחני בשיבת פרשבורג המעטירה.

דרי הרחוב מכירים היו בעל פה את מסלולו היומי מדי בוקר בבוקרו. יוצא היה מביתו ופונה לעבר שוק מחנה יהודה, שם היה עולה על אוטובוס קו 11 בדרכו לשיבת פרשבורג.

באותו בוקר בו מתרחש סיפורנו, שמו לב חדי עין לשינוי המפתיע במסלולו היומי. ביוצאו מביתו, פנה ר' יהושע העשיל אל הכיוון ההפוך לגמרי ואין איש יודע אתו עד מה.

נכדיו שליט"א, הצועדים בעקבותיו בדרך התורה והחסידות, מספרים למערכת 'ובחרת בחיים' את פשרו של דבר.

הכל מתחיל עם סדר לימוד באור החיים הקדוש בכל ליל שבת, אותו קיבל על עצמו רבי יהושע העשיל ועמד על כך בהקפדה יתירה. הלימוד היה מתקיים בהשתתפות קהל חסידים ואנשי מעשה, דמויות הוד מכל הסביבה. אנו זוכרים למשל את ר' ישעיהו פרידמן מחשובי חסידי בעלזא שהיה משתתף בשיעור ועוד כמה וכמה יהודים בעלי שיעור קומה.

לא היו לו לר' יהושע העשיל חיים קלים כלל. למרבה הצער נולדו לו כשלושה ילדים עם בעיות רפואיות קשות. עם צרה זו התמודד זמן רב עד שבעונותינו המרובים כלתה הרעה ונפטרו מהעולם טרם עת.

כך יצא, כי בהגיעו לפרק האיש מקדש את בתו וזכה לשדכה עם בחור ירא שמים כליל המעלות, לא נותרה בידו פרוטה לפרוטה מכל חסכונוותיו בכל השנים. ההוצאות הגדולות שהיו כרוכות בטיפולים הרפואיים רוששו אותו לגמרי עד כי לא יכול היה לחשוב על ההכנות לחתונת בתו המתקרבת והולכת.

חלפו כך שבועות, והצטברו חודשים, ועדיין אין הישועה נראית כלל באופק. ר' יהושע העשיל אינו מוצא עצה בעצמו ומתהלך בדאגה יתירה.

לילה אחד, בשוכבו על משכבו, אירע לפתע הסיפור המפתיע. בחלומו, והנה רואה הוא כעין ווילון נפתח מולו. מבעד לפתח שנוצר בוילון נראה רבינו חיים בן עטר - בעל האור החיים הקדוש שאת מימיו היה שותה בצמא בקביעות - מדי שבת בשבתו - ופניו הקדושות מאירות ומסבירות פנים---

האור החיים הקדוש פונה אליו בחלום ואומר לו: 'יהושע העשיל! מה לך להיות מודאג? אמנם הנך

גם אתם זכיתם לישועה בזכות רבנו האור החיים הקדוש?
כתבו לנו לפקס: 077-4702681
או למייל המערכת: p0774702681@gmail.com

חייגו: 073-2951871

להאזנה לשיעורי הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

מחברים לחיים

הרוצים לזכות ולקחת חלק בהפצת דברי האור החיים
נא לפנות למייל: p0774702681@gmail.com או לפקס: 077-4702681

כמו כן הרוצים לתרום ספרי אור החיים הק' שבהוצאתנו לבתי כנסת נא להתקשר: 02-8043333

